

Pinen som ingen ende tar

ROMAN

JOHAN B. MJØNES:

Orkanger 159 sider Aschehoug

Johan Mjønes holder koken fra debuten. Jan Askelund tekst

MED ROMANEN «Terminalhastighet» debuterte Johan Mjønes (1976) i fjor så det merktes, og fikk fra første ferd vist at han er en dikter. I år fortsetter han suksessen med et lite kunststykke av en roman: I «Orkanger» makter han å fortette to menneskers parallelle – og samtidig skjebnesammenflettede – livsløp til en halvannethundre siders roman i tre like konsise som mektige deler. Det er strålende gjort.

Riktignok kjennes de to-tre første sidene i prologen overflødige, men så tar det av for godt i et mektig spill mellom to hovedpersoner. I romanens første del er de i tolvårsalderen, den ensomt venneløse og kjærlige Terje – grusomt pint og plaget, mobbet og skyldtyngnet, livredd – og forblåseren, mobberen, torturisten Børge med dysfunksjonell impuls kontroll.

GJENNOM HELE romanen forteller de to monologisk og vekselvis hva som skjer med, i og rundt dem og hvordan de opplever det. Mjønes makter å gjøre et vidunderlig (inniblant skingrende disharmonisk) kammerspill ut av det som åpner med en grotesk historie. Men der han ellers kunne ha malt ut overgrep, forsømmelser og tortur, velger han oftest og med stor effekt å holde igjen eller avbryte skildringene ved å la den andre personen snakke. Det gjøres effektivt og nifst, uhyggelig og spennende.

I andredelen, som utspilles et kvart århundre senere, er den gifte Terje tilbake i tittelens (og forfatterens) hjemby, uten å bli gjenkjent, fortsatt ignorert av alle. Men nå er bildet mellom de to tilsynelatende snudd, for som psykolog står det i Terjes makt å avgjøre hvordan den pågående barnefordelingssaken mellom Børge og eksen – og datteren deres – skal avgjøres.

I romanens siste del er de begge avfeldige gamlinger da Børge, tilskyndet av sin datter, oppsøker enkemannen Terje, som fortsatt er like ensom og fortapt som han var for nesten et liv siden. En kort epilog avrunder det hele. Og nå har jeg fortalt både for meget og for lite. Men det fornemste gjenstår, som er å formidle at mange bør lese denne romanen og erfare de to guttene, mennene, gamlingene som livslange symbiotiske speil og offer for hverandre og erfare det uløselige skjebnefellesskapet mellom dem, en livsfloke rolpet til fra den dagen de ble skapt.

DET ER GRIPENDE gjort, med sikker psykologisk realisme og like mye dramatisk driv som fortellerteknisk måtehold, i dagens språk. Skal det på skolemestervis leses et såkalt

budskap ut av det hele, må det nok (dessverre?) bli at man er og forblir den man er, hver og en fast fanget i vår egen historie og våre gjerningers ufrakommelige konsekvenser, like overførbare som arvesynden. (Hvis det da ikke er det som er arvesynden.)

Fra prologen må det ellers meldes at forfatteren ikke nekter seg noe, men piner leseren med et like bestialske som grafisk skildret dyredrap.